

Bydgoszcz, 26 listopada 2024 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.III.9421.4.16.2024.MGŁ.BS

Pani
Renata Dębińska
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej
ul. Ogrodowa 9
85-039 Bydgoszcz

Szanowna Pani Dyrektor,

stosownie do art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.), zwanej w dalszej treści „ustawą”, przekazuję niniejsze zalecenie pokontrolne.

W dniach 19 i 20 września 2024 r. inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej, działając na podstawie upoważnienia Wojewody Kujawsko-Pomorskiego przeprowadzili kontrolę doraźną w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej przy ul. Ogrodowej 9 w Bydgoszczy - Dziale Pomocy Środowiskowej Nr 4 przy ul. Porazińskiej 9, 85-792 Bydgoszcz, zwanym dalej jednostką kontrolowaną lub MOPS.

Zakres kontroli obejmował analizę dokumentacji prowadzonej przez MOPS, w związku z powzięciem informacji dotyczącej pobicia dziecka w rodzinie korzystającej ze wsparcia jednostki.

Celem kontroli było ustalenie stanu faktycznego w obszarze objętym tematyką kontroli, w tym ewentualnych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków oraz możliwych działań, które w przyszłości pomogą zminimalizować ryzyko podobnego zdarzenia. Szczegółowe wyniki dokonanych ustaleń przedstawione zostały w protokole z kontroli.

Kierownik jednostki podlegającej kontroli odmówił podpisania protokołu wnosząc w dniu 21 października 2024 r. pisemne zastrzeżenia znak: SD.428.98.2024, zgodnie z przysługującym mu prawem wynikającym z § 17 ust. 3 i 4 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285 ze zm.).

Wojewoda Kujawsko-Pomorski, po analizie treści, oddalił wniesione zastrzeżenia, dokonując sprostowania zapisu na str. 11 wers 32-32 w zakresie oceny koordynacji działań służb zaangażowanych w sprawę. Stanowisko do zastrzeżeń zostało skierowane do kierownika jednostki podlegającej kontroli w dniu 8 listopada 2024 r.

Kontrola została podjęta w związku z doniesieniami medialnymi dotyczącymi ciężkiego pobicia dziecka XXX*. W celu dokonania analizy przedkontrolnej w dniu 17 września 2024 r. wystosowano do Dyrektora MOPS w Bydgoszczy pismo znak: WPS.V.9452.4.45.2024, w którym zawarto zapytania dotyczące sytuacji rodzinnej dziecka. Z uzyskanej odpowiedzi z dnia 19 września 2024 r., znak: SD.428.84.2024 wynikały fakty, które wymagały zbadania

w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, w ramach czynności kontrolnych.

Ustalono, że rodzina XXX* znana była zawodowej służbie socjalnej od 2013 r., XXX jest mieszkanką Miasta Bydgoszczy, kilkakrotnie zmieniała miejsce zamieszkania. XXX.

Jak wynika z dokumentacji podlegającej kontroli, w dniu 16 grudnia 2022 r. na adres email MOPS wpłynęło anonimowe zgłoszenie o zaniedbywaniu XXX*.

W odpowiedzi na powyższą informację pracownik socjalny MOPS podjął działanie wizytując środowisko, ustalając faktyczną sytuację dzieci. W ocenie pracownika socjalnego zastane warunki mieszkaniowe nie były korzystne dla dzieci, dom w którym mieszkały był zdewastowany. Źródła utrzymania dzieci, o których informowała matka pracownika socjalnego nie wszystkie były stałe i przewidywalne XXX*. Rodzina nie korzystała ze świadczeń niepieniężnych z systemu pomocy społecznej. Nadzór nad sprawowaniem władzy rodzicielskiej XXX* pełnił kurator (od października 2022).

Rodzina w okresie podlegającym kontroli była wspierana przez dwóch pracowników socjalnych MOPS. Analiza akt pracowników socjalnych świadczy o próbach podejmowania pracy socjalnej i poradnictwa socjalnego w zakresie poprawy sytuacji rodziny.

Z udokumentowanego przebiegu pracy pracowników socjalnych wynika, iż sytuacja dzieci nie ulegała poprawie, XXX*. Ponadto matka uchylała się od kontaktu z pracownikami socjalnymi, podczas kilkakrotnych wizyt w środowisku rodziny. Dokonano analizy udokumentowania podejmowanych działań w rodzinie przez pracowników socjalnych, stwierdzono łącznie 24 wizyty w środowisku, podczas których w 5 przypadkach nie zastano matki w domu, w 9 nie zastano żadnego z domowników.

Jak wynika z akt sprawy, kurator sprawujący nadzór nad rodziną, z uwagi na pogłębiającą się jej dysfunkcjonalność, wystąpił do Sądu o umieszczenie XXX* małoletnich dzieci w rodzinie zastępczej. Na mocy postanowienia Sądu z dnia 19 maja 2023 r. w trybie zabezpieczenia na czas trwania postępowania umieszczono XXX* dzieci w Bydgoskim Zespole Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Bydgoszczy przy ul. Stolarskiej 2 (zwanym dalej BZPOW). Wykonanie postanowienia nastąpiło w dniu 29 sierpnia 2023 r.

W związku z tym, iż wniosek kuratora o ograniczenie władzy rodzicielskiej i zabezpieczenia na czas trwania postępowania dotyczył XXX* dzieci, XXX z rodzeństwa, XXX*, pozostawał w dalszym ciągu pod opieką matki.

Od dnia zamieszkania rodzeństwa XXX w BZPOW, tj. 29 sierpnia 2023 r., kierownictwo MOPS wystosowało kilka pisemnych opinii, min.: w dniach 13 września 2023 r., 6 grudnia 2023 r., 7 marca 2024 r., 4 czerwca 2024 r. i 9 września 2024 r. do BZPOW (na okoliczność ewentualnego powrotu XXX* dzieci przebywających w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej), z których wynika, iż sytuacja w rodzinie jest na tyle niepokojąca, że powrót dzieci do rodziny biologicznej uznaje się za niemożliwy.

W tym samym czasie w rodzinie przebywał XXX nie uczęszczał do żłobka, był w grupie dzieci, nad którymi leczenie i opiekę winien sprawować przedstawiciel ochrony zdrowia oraz jednostki organizacyjnej pomocy społecznej. Wobec powyższego jednym z aspektów podlegających kontroli była wymiana informacji pomiędzy ww. instytucjami, czy doszło do niej w trakcie życia dziecka.

Ustalono, że nie było odpowiedniej wymiany informacji pomiędzy MOPS w Bydgoszczy, a personelem Przychodni Tatrzańska Sp. Z o.o. w Bydgoszczy oraz pracownikami Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego w Bydgoszczy im. J. Brudzińskiego przy ul. Chodkiewicza 44 w Bydgoszczy mimo, że każda z wymienionych instytucji zapewniała

o współpracy w zakresie informowania o niepokojących sygnałach dotyczących XXX. Fakty te potwierdzone zostały w wyniku analizy treści merytorycznej dokumentacji dziecka, która znajdowała się w teczce rodziny w MOPS, oraz wynikały z odpowiedzi na pisma, które w ramach prowadzonych czynności kontrolnych wystosowane zostały do Dyrektora Przychodni Tatrzańska Sp. z o.o. w Bydgoszczy przy ul. Witkiewicza 1 oraz do Dyrektora Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy.

Analiza sprawy wykazała także, że działania pracowników socjalnych MOPS w celu zabezpieczenia dziecka podjęte zostały z opóźnieniem. Nadrzędnym celem działań jednostki kontrolowanej powinno być w pierwszej kolejności zapewnienie dziecku bezpieczeństwa i ochrony. W tym przypadku nie zastosowano dostępnych możliwości, do których należą: przyznanie rodzinie asystenta rodziny, wdrożenie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zainicjowanie procedury „Niebieskie Karty”.

Z kolei z wnioskiem o wgląd w sytuację rodziny MOPS wystąpił dopiero w dniu 8 sierpnia 2024r. XXX miał wówczas ponad XXX*. Z pisma do sądu wynikało, iż matka zaniedbuje XXX*, jego rozwój nie przebiega prawidłowo, sytuacja jest niestabilna, a z matką nie ma kontaktu. Powyższe informacje, zawarte we wniosku do sądu, pracownicy socjalni posiadali znacznie wcześniej.

Podsumowując stwierdzam niewystarczające działania pracowników socjalnych MOPS w Bydgoszczy. Zadaniem Ośrodka jest zapewnienie „profesjonalnej” pomocy rodzinie. Wyrażenie „profesjonalnej” przesądza o obowiązku podejmowania działań ze szczególną starannością. Nadrzędnym celem, w tej konkretnej sytuacji, powinno być w pierwszej kolejności zapewnienie dziecku bezpieczeństwa i ochrony. W swoich działaniach należało wykorzystać dotychczasowe doświadczenia XXX. Sytuacja rodzinna matki i jej dzieci powinna skłaniać pracowników zawodowych służb społecznych do bardziej zdecydowanych i skutecznych działań z ich strony, również z uwzględnieniem wiedzy i doświadczenia m.in. przedstawicieli systemu ochrony zdrowia, a także specjalistów z BZPOW. Podjęcie wszystkich dostępnych działań nie gwarantowało uchronienia dziecka przed zdarzeniem, do którego doszło, ale znacznie zminimalizowałyby ryzyko jego wystąpienia.

W postępowaniu pracowników socjalnych widoczny jest brak wykorzystania przewidzianych prawem form ochrony dziecka przed sytuacją kryzysową, w tym brak właściwej oceny zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z doznawaną przemocą domową (zaniedbanie). MOPS nie zainicjował współpracy międzyinstytucjonalnej zmierzającej do zabezpieczenia dziecka, mimo, że dokonywano okresowej diagnozy sytuacji pozostałych dzieci, a jej wyniki uprawniały do podjęcia działań zaradczych.

Mając na uwadze ustalenia zawarte w protokole kontroli, Wojewoda Kujawsko-Pomorski ocenia kontrolowany zakres działalności **pozytywnie z nieprawidłowościami**¹.

¹ Wojewoda Kujawsko-Pomorski stosuje 5 stopniową skalę oceny: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (zarządzenie nr 371/2017). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, niepowodujące następstw dla kontrolowanej działalności zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań. Przez nieprawidłowość należy rozumieć działanie lub zaniechanie, które z punktu widzenia kryteriów kontroli jest nielegalne, niegospodarne, niecelowe lub nierzetelne, a w przypadku kontroli wykonywanych zadań, nieskuteczne, niewydajne lub nieszczędne.

W związku z zakończeniem postępowania kontrolnego, działając w oparciu o art. 128 ust. 1 ustawy, przekazując powyższe uwagi i wnioski, Wojewoda Kujawsko-Pomorski zaleca:

1. W sytuacjach wątpliwych, co do funkcjonowania rodziny, bezwzględnie, bez zbędnej zwłoki występować do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację małoletnich dzieci.

Termin realizacji: na bieżąco.

2. Dokonać analizy przypadków dzieci, których rodzeństwo zostało umieszczone w pieczy zastępczej i wprowadzić wzmożony nadzór i kontrolę nad sytuacją dzieci pozostających w środowisku rodzinnym.

Termin realizacji: na bieżąco.

3. W sytuacji podejrzenia zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową stosować art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Termin realizacji: na bieżąco.

4. Stosować wsparcie asystenta rodziny w środowiskach rodzin zagrożonych kryzysem, problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w celu poprawy ich funkcjonowania i wzmożonego nadzoru nad nimi z wykorzystaniem jasnych kryteriów i zasad przyznawania wsparcia asystenta, podane do wiadomości pracowników socjalnych z poszczególnych Działów Pomocy Środowiskowej MOPS w Bydgoszczy.

Termin realizacji: na bieżąco.

5. Zwiększyć współpracę i przepływ informacji, także z wykorzystaniem zdalnych narzędzi komunikacji, między służbami działającymi na rzecz rodziny w celu zapewnienia ochrony, bezpieczeństwa i prawidłowego rozwoju małoletnich dzieci, w tym w szczególności dzieci w wieku do 6 roku życia.

Termin realizacji: na bieżąco.

6. W przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej, dokonywać wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”. Przeszkolić pracowników socjalnych z zasad wszczęcia i prowadzenia działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Termin realizacji: na bieżąco.

W wyżej wymienionych kwestiach działalność Ośrodka wymaga podjęcia stosownych działań. Po zrealizowaniu powyższych zaleceń jednostka wykonywać będzie zadania ustawowe, w zakresie objętym tematyką kontroli, w sposób prawidłowy.

Na podstawie art.128 ustawy o pomocy społecznej:

1. kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia,
2. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia,

3. w przypadku nieuwzględnienia przez Wojewodę zastrzeżeń kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków,
4. w przypadku uwzględnienia przez Wojewodę zastrzeżeń, o których mowa w pkt 2 kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest zobowiązana do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, o których mowa w pkt 1, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez Wojewodę zastrzeżeń,
5. w przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki Wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej,
6. organ, o którym mowa w pkt 5, do którego skierowano zawiadomienie o stwierdzonych istotnych uchybieniach, jest obowiązany, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia os stwierdzonych uchybieniach, powiadomić Wojewodę o podjętych czynnościach.

**WOJEWODA
KUJAWSKO-POMORSKI**
Michał Sztybel

Otrzymują:

1. Adresat
2. Pan Rafał Bruski
Prezydent Miasta Bydgoszczy
ul. Jezuicka 1, 85-102 Bydgoszcz
3. A/a

* Część danych z zaleceń pokontrolnych wyłączono z publikacji na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej. Zastosowano szerszą anonimizację w celu utrudnienia identyfikacji rodziny.